

Røvær Havbrukssenter
Vestre Røværsvegen 8
5549 Røvær

Nærings- og Fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Røvær 19. desember 2023

Høringsinnspill i sak om NOU 2023: 23 – ref 23/5991

Viser til invitasjonen til å gi høringssvar til NOU 2023: 23. Vi vil i det følgende komme med noen innspill knyttet til forhold rundt visningstillatelsene.

Innledning:

Røvær Havbrukssenter ble åpnet våren 2018. Visnings-senteret er plassert på øyen Røvær i Haugesund kommune, med 80 innbyggere, og er delt i tre funksjoner:

- Visningssenteret på land (utstilling)
- Undervisningslokale og laboratorie på land (Tranhuset)
- Visning på sjøen (båt og visningsanlegg)

Røvær Havbrukssenter er eiet av Røvær Fjordbruk AS, og hovedaksjonær i dette selskapet er Alsaker Fjordbruk AS.

En forutsetning for etableringen av senteret lå i et tett samarbeid med bl.a. Haugesund kommune og skoleetaten. Siden 2018 er dette samarbeidet utvidet til flere kommuner og skolekontor i regionen. I dag er senteret også besøkt av videregående skoler, høyskoler og universitet.

Visningssenteret har i 2023 hatt ca. 2.000 skoleelever innom (normalår), et tall vi tror vil øke fremover. Oppholdet går fra en dag til en uke, alt etter hvilket klassetrinn elevene er på. Et besøk ved visningssenteret inneholder både forberedelser, besøk, samt etterarbeid – med et eget pedagogisk innhold.

Elevbesøkene starter i februar og varer til november med en stopp i feriene. Alle besøk ved visningssenteret er dekket av Røvær Havbrukssenter. Det innbefatter skolebuss, båtskyss og måltid.

I tillegg til alle skoleelevene er Røvær Havbrukssenter årlig besøkt av ca. 9.500 tilreisende/turister. Et besøk ved Havbrukssenteret er gratis. Siden åpningen har vi hatt over 60.000 besøkende.

Fordelen med Røvær Havbrukssenter er beliggenheten; nærme byen, men likevel unikt plassert i havgapet. En reise til Røvær gir mulighet for oppmerksomhet og fokus, og er et sted svært godt egnet for formidling og opplevelser.

For Røværsamfunnet er Havbrukssenteret i dag den viktigste faktoren for handel og reiseliv. Senteret brukes som grunnlag for andre type arrangement som bl.a. setter fokus på havet i bred betydning (fiskeri, forskning, sikkerhetspolitikk mm.), som gir en musikkopplevelse eller som skaper aktivitet for hele familien på en «åpen dag», og denne type arrangement samler godt med besøkende gjennom et år. Røvær Havbrukssenter har forlenget turistsesongen på Røvær, og gitt ringvirkninger til alle næringsdrivende lokalt.

Innspill:

Utgangspunktet

Ingen andre næringer i Norge er bygget fra grunnen av nasjonalt. Hele verdikjeden i havbruksnæringen er bygget ut fra Norge. Fra forskning via forvaltning via teknologi via biologisk via mennesker som har turt å satse, er næringen bygget sten for sten. For oss på Røvær har det vært helt sentralt å få frem samfunnsbyggingen som har tillagt havbruksnæringen. Samtidig har næringen utfordringer, og det har vært viktig å belyse disse og å få den besøkende til selv å tenke igjennom ulike problemstillinger sett i et samfunnsperspektiv. Så vi kjenner oss ikke igjen i beskrivelsen i NOU 2023: 23 om at vi mer er et «markedsførings-senter» for havbruksnæringen isolert sett eller for vår egen bedrift. Vi betrakter senteret i større grad som en samfunnsbygger der havbruk er den røde linjen gjennom opplevelsen den besøkende får. Dette preger også brukerne våre og samtidig også lokalsamfunnet.

Menneskelige resurser

I takt med sin utvikling trenger kystnæringene stadig flere menneskelige resurser, og det er kjekt å oppleve at elever som har vært på havbrukssenteret får øynene opp for de mulighetene som ligger i kystsonen vår. Det å vite at også havbruk trenger en bred kompetanse i sin drift og utvikling gir trygghet for mange m.o.t. å satse på utdannelser som også passer inn i vår næring. Det er ingen tvil om at havbrukssenteret har utgjort en forskjell her.

I NOU 2023: 23 kommer det frem en litt for destruktiv holdning til havbrukssentrene. Det kan tyde på at sentrene i seg selv ikke har nådd frem til hverken utvalget eller departementet som i sin tid la grunnlaget for sentrene. Det er uheldig.

Læreplanverket

Havbrukssenteret på Røvær har hele sitt virke trygt forankret i læreplanverket utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, og er det eneste «nærings-senteret» på Haugalandet, og som henvender seg til skoleungdom, høyskole og universitet. På mange måter fremstår vi som et vitensenter rettet inn mot havet som begrep, og med havbruk som eksempelet på en næring som har reist seg på lokale resurser.

Finansiering

Dagens finansiering av Røvær Havbrukssenter gir trygghet for å kunne tenke langsiktig. Det er salg av fisk fra visningstillatelsen som skaper grunnlaget for å tenke langsiktig. Både i gode og mindre gode tider. Det å ha langsiktighet skaper gode relasjoner til omgivelsene. Både lokalsamfunn og ikke minst de ulike skolekontorene og utdanningsinstitusjonene. Sistnevnte kan tenke flere år frem i tid, og legge arbeidet rundt havbrukssenteret inn i sine langtidsplaner både i forhold til elever og lærere.

Samtidig er langsiktighet viktig for satsingen mot reiselivet. Det å legge inn en ny aktivitet i et reiselivsprogram, og vite at den er der ett, to eller fem år senere er viktig m.o.t. å tørre å satse både nasjonalt og internasjonalt. Vi har høstet erfaring med dette, og merker bl.a. at destinasjonsselskap og reiseoperatører stoler på at vi også er her i fremtiden.

Røvær Fjordbruk har tatt på seg et ansvar på vegne av storsamfunnet. Ikke på vegne av egen bedrift. Vår erfaring er at storsamfunnet ønsker denne type tiltak, og vi ser spesielt satsingen i forhold til læreplanverket – at det faktisk er et alternativ i en region med mange tusen skoleungdom, innbyggere og tilreisende kan nytte seg av i et langsiktig perspektiv. Å slå beina under visningsordningen vil svekke lokalsamfunn som i dag driver formidling og rekruttering til kystnæringene. I bunn og grunn er dagens ordning med visningstillatelse i bytte mot en samfunnsbevisst visning et skoleeksempel på at en faktisk får til et aktivt og ekte samspill mellom næring, lokalsamfunn og storsamfunn.

Vi mener dagens ordning med visningstillatelser må styrkes:

1. Tidsbegrensningen på 10 år må forlenges til minimum 15 år:

- Det er dyrt å investere i et fremtidsrettet visningsinnhold (utstilling, folk, samarbeid, bygg, båter mm.)
- Et visningsinnhold trenger løpende oppgradering – det må være tidsriktig.
- Det tar tid å innarbeide samarbeid med omgivelsene, og dette samarbeidet er avhengig av langsiktighet.
- En må unngå at kysten fylles opp med sentre på vei inn i en «solnedgang». Derfor må videreføring fra en årsperiode til en ny årsperiode være knyttet til at senteret har gjort jobben sin slik at kontinuiteten og kvaliteten er opprettholdt (se under).

2. Visningssenterne må være gratis:

- Besøk på et visningssenter bør være kostnadsfritt for den besøkende. Det tar ned dørterskelen for spesielt skoler, men også andre besøkende.
- Det bør settes krav til at havbruksbedrift som driver et visningssenter årlig setter av nødvendige midler til løpende oppgradering av senteret.
- Dagens visningstillatelser er knyttet til enten 500 eller 780 tonn MTB, som i takt med økte krav og kostnader kan være med å begrense ordningen. Fremtidens visningstillatelser bør være volumnøytrale, slik at man kan være ambisiøse både ved investering og drift.

3. Oppfølging og tilsyn må styrkes:

- Det bør settes klarere krav til langtidsplaner ved sentrene, som inkluderer fornying av innhold og formidling.
- Det bør være årlige møter mellom de ulike sentrene og Fiskeridirektoratet. Møtene kan legges opp som en «visningsrevidering» kostet av det enkelte senter, og innenfor klare rammer.

Røvær Fjordbruk har ingen mulighet til å overta ansvaret for dagens havbrukssenter på egen kjøp. Til det er kostnadene for store. Samtidig ville det være helt uforvarlig å pålegge enkeltbedrifter å ta på seg denne type samfunnsoppdrag uten at det tillå en oppside. Som vi tidligere har beskrevet er kanskje ordningen med visningstillatelser en av de nasjonalt mest suksessrike ordningene

der næring, forvaltning, forskning og skole møtes og belyser muligheter og utfordringer. Å kaste dette over bord virker rett og slett uansvarlig m.o.t. den rolle kysten har hatt og vil ha i fremtiden.

Vi er til disposisjon om departementet ønsker utfyllende informasjon.

Vennlig hilsen

Alf Harald Thorsen
Røvær Fjordbruk AS